

**VERHALEN UIT EEN VER VERLEDEN: HET VERHAAL VAN GRIET, EEN VROEDVROUW,****1 JANUARI 1800***Door Marijke van Ittersum*

Het gaat allemaal niet voorspoedig met de nog zo jonge Catharina. Al twee dagen en nachten ligt het meisje in barensweeën in het koude zolderkamertje aan de Kattensingel. En er zit niet veel schot in. Het is oudjaar en nog een bijzonder oudjaar ook, want er wordt een nieuwe eeuw geboren, de 19de eeuw! Griet, de vroedvrouw, laat echter niets van haar ongerustheid blijken, ze blijft de jonge vrouw aanmoedigen en probeert haar vooral rustig te houden. Het helpt natuurlijk ook niet dat Kaatje, zoals Griet haar buurmeisje noemt, niet getrouwd is. Kaatje woont hier met haar moeder, in een donker kamertje en in de buurt fluistert men dat moeder en dochter een 'betrekking' hebben in herberg 'De Wagter' aan de Wachterstraat – en ja, dan weet een mens toch genoeg? Maar daar heeft Griet niets mee te maken. Kaatje moet geholpen worden, dat is het enige dat voor haar telt.

Het is trouwens voor vroedvrouwen ook moeilijk, vindt Griet. Het stadsbestuur heeft in 1756 het College der Vroedkunde geïnstalleerd, waarin de stadsdokter en een paar vooraanstaande lieden van het chirurgijnsgilde zitten. Dit college moet de zorg voor de aanstaande moeders en kinderen verbeteren, want daar was het niet best mee gesteld. Het heeft wel gewerkt, moet Griet toegeven, het hoge aantal doodgeboren kinderen in Gouda is gedaald. Maar het is er voor de vroedvrouwen zelf niet gemakkelijker op geworden. Als je stadsvroedvrouw wil worden, moet je allemaal vragen beantwoorden van dit college, dat – en dat steekt Griet – uitsluitend uit mannen bestaat.

Maar wat Griet veel erger vindt, is dat je de moeder naar de naam van de vader moet vragen – onder ede nog wel – en die moet je dan invullen op een formulier. Jaja, want de heren van het stadsbestuur zitten er niet

op te wachten te moeten betalen voor het onderhoud van armlastige illegale kinderen. Hebben al die hoge heren er enig besef van wat het betekent voor een vrouw, als zij zelfs geen naam van de vader kan – of wil – noemen? Alleen maar aan geld denken ze, deze mannen die het zelf allemaal zo goed voor elkaar hebben. Zij hebben een wettige vrouw, een schare keurige kinderen, ze wonen in een warm huis in deze koude winterdagen en elke dag is er brood op de plank.

Griet heeft een keer geweigerd naar de naam van de vader te vragen. Een jaar geleden was dat geweest en het had haar een hele hoop narigheid opgeleverd. Ze werd onmiddellijk ter verantwoording geroepen door het College van Vroedkunde en kreeg een boete van maar liefst 25 gulden! Dat was veel meer dan een maandgeld. Waar moest ze zoveel geld vandaan halen? En als ze niet over de brug kwam, dan zou haar vergunning ingetrokken worden. Het was een ramp geweest. Toch had er iemand over haar gewaakt, want het bedrag was voldaan en niemand had kunnen achterhalen wie de boete had betaald. Die keer had ze geluk gehad.

Er klinken voetstappen op de trap. De deur gaat open en daar staat Janneke, de moeder van Kaatje. 'Ik ben eerder wegge-

gaan bij De Wagter', zegt ze, 'ik had geen rust in mijn ziel'. Hoe gaat het met mijn meisje?' Ze loopt naar de plank aan de muur en pakt de mand eraf, waar de windsels voor het kindje in liggen. 'Laat nog maar even staan, we zijn nog niet zover,' antwoordt Griet. 'Maar het komt wel in orde.' Kaatje haalt moeizaam adem tussen de weeën door, die elkaar nu ineens heel snel opvolgen. 'Ik geloof dat het kindje komt', zegt ze ineens, een beetje verbaasd. 'Aan het werk dan, meisje,' zegt Griet en ze slaakt een zucht van opluchting. Zo'n langdurige bevalling voor zo'n jong kind, dat is toch wat hoor.

Later in de nacht, het is intussen Nieuwjaar geworden, ligt Kaatje te slapen in het smalle bed. Het kleine kindje ligt dicht tegen haar aan, lekker warm en veilig ingebakerd. Griet en Janneke kijken tevreden naar elkaar. 'En nu heb ik nog een verrassing,' zegt Janneke. 'Ik kreeg een kruikje kandeel van de kok van De Wagter. Hij heeft het vanmiddag voor Kaatje gemaakt.' De vrouwen schenken een beetje van de lauwwarme drank van brandewijn, eieren en kaneel in een kommetje. 'De rest is voor Kaatje, het is goed voor kraamvrouwen' zegt Griet. En dan pas bedenkt ze, dat ze weer niet naar de naam van de vader heeft gevraagd.

